

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 118/07-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. mája 2007 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti I., spol. s r. o., so sídlom P., zastúpenej advokátom Mgr. R. B., P., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 SžoKS 60/2005 z 30. júna 2006, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti I., spol. s r. o., o d m i e t a ako podanú oneskorene.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. apríla 2007 doručená sťažnosť spoločnosti I., spol. s r. o., so sídlom P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. R. B., P., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 SžoKS 60/2005 z 30. júna 2006.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou z 19. augusta 2004 podanou Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) domáhal zrušenia rozhodnutia Katastrálneho úradu v P., Správy katastra P. (ďalej len „správa katastra“) o zániku jeho vlastníckeho práva k pozemku parc. č. 1344/2 o výmere 5 011 m² zapísanému na LV č. 1221 ako orná pôda v katastrálnom území S. (ďalej len „pozemok“), ako aj rozhodnutia správy katastra o zápise vzniku vlastníckeho práva J. J., rod. B., P., k predmetnému pozemku.

Sťažovateľ poukazoval na to, že „požiadavky zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam, v znení neskorších zmien a dodatkov (...) na zápis zmien v dôsledku odstúpenia od zmluvy, neboli splnené v konaní Správy katastra pri výmaze vlastníckeho práva sťažovateľa. Tým, že Správe katastra neboli predložené zákonom požadované podklady na vykonanie zmeny v evidencii katastra nehnuteľností, tento nemal zákonný dôvod na svoje konanie, ktoré tak realizoval v rozpore so zákonom, čím závažným spôsobom prekročil svoju právomoc“.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 1 S 106/2004 z 25. januára 2005 zrušil záznam správy katastra o zániku vlastníckeho práva sťažovateľa k pozemku pod položkou výkazu zmien 153/04, ako aj rozhodnutie správy katastra o zápise vlastníckeho práva J. J. z 9. júna 2004 pod č. V 1961/2004 a vec vrátil správe katastra na ďalšie konanie, lebo vec po právnej stránke nesprávne posúdila podľa § 250j ods. 2 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Na základe odvolania správy katastra najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 SžoKS 60/2005 z 30. júna 2006 zrušil rozsudok krajského súdu sp. zn. 1 S 106/2004 z 25. januára 2005 a konanie vo veci zastavil.

Sťažovateľ podal proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 4 SžoKS 60/2005 z 30. júna 2006 dovolanie. Najvyšší súd ako dovolací súd rozhodol o dovolaní sťažovateľa uznesením sp. zn. 1 SžoNS 69/2006 z 29. januára 2007 tak, že ho odmietol.

Sťažovateľ tvrdí, že uvedenými rozhodnutiami najvyššieho súdu došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj práva na spravodlivé prejednanie jeho záležitosti nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a svoje tvrdenia zakladá na nasledovných právnych a vecných skutočnostiach.

Sťažovateľ bol zapísaný v evidencii katastra nehnuteľností vedenej správou katastra na LV č. 1221 ako spoluvlastník pozemku v podiele 1/2. Ďalším spoluvlastníkom pozemku v rovnakom podiele 1/2 bola spoločnosť E., spol. s r. o., P. (ďalej len „E.“). Sťažovateľ svoje vlastnícke právo k podielu na predmetnej nehnuteľnosti nadobudol kúpnu zmluvou zo 17. júla 2002 uzavretou medzi O. J. ako predávajúcou na jednej strane a sťažovateľom a E. ako kupujúcimi na druhej strane.

Dňa 17. mája 2004 bolo sťažovateľovi doručené odstúpenie predávajúcej O. J. od kúpnej zmluvy z dôvodu neuhradenia dohodnutej kúpnej ceny. Sťažovateľ považoval odstúpenie predávajúcej od kúpnej zmluvy za neplatné a nezákonné, keďže podľa jeho tvrdenia si riadne plnil všetky svoje povinnosti vyplývajúce zo zmluvy.

Následne sa sťažovateľ dozvedel, že správa katastra na základe návrhu O. J. vymazala sťažovateľa ako spoluvlastníka pozemku z príslušnej evidencie katastra nehnuteľností. Namiesto sťažovateľa bola ako spoluvlastníčka zapísaná J. J., rod. B., blízka príbuzná predávajúcej a zároveň jediná spoločníčka a konateľka E. Sťažovateľ uviedol, že podľa listu vlastníctva č. 1221 dôvodom nadobudnutia vlastníckeho práva J. J. mala byť darovacia zmluva.

Podľa názoru sťažovateľa k zmene zápisu jeho vlastníckeho práva k pozemku došlo na základe rozhodnutia správy katastra, ktoré však bolo vykonané v rozpore so zákonom.

Sťažovateľ argumentoval tým, že správa katastra vykonala záznam len na základe jednostranného úkonu predávajúcej bez súhlasu, ba i bez jeho vedomia. Sťažovateľ nesúhlasil s tvrdeniami predávajúcej o porušení zmluvy a považoval odstúpenie za bezdôvodné a neplatné. Z toho vyplýva, že otázka trvania zmluvy a platnosti odstúpenia od nej bola medzi zmluvnými stranami sporná, obnovenie vlastníckeho práva predávajúcej na základe dohody bolo vylúčené. Predávajúca sa však neobrátila na príslušný súd so žalobou o určenie vlastníckeho práva a nepredložila takéto rozhodnutie správe katastra pri návrhu na vykonanie záznamu. Napriek tomu správa katastra bez vedomia sťažovateľa vykonala zápis o výmaze sťažovateľa ako spoluvlastníka pozemku, ako aj následné rozhodnutie o zápise J. J. za nového spoluvlastníka pozemku na základe darovacej zmluvy.

Hoci sa krajský súd stotožnil s argumentáciou sťažovateľa a svojím rozsudkom sp. zn. 1 S 106/2004 z 25. januára 2005 zrušil záznam správy katastra o zániku vlastníckeho práva sťažovateľa k pozemku, ako aj rozhodnutie správy katastra o zápise vlastníckeho práva J. J. a vrátil vec správe katastra na ďalšie konanie, najvyšší súd na základe odvolania správy katastra predmetný rozsudok zrušil a konanie v uvedenej právnej veci zastavil. Najvyšší súd odôvodnil svoje rozhodnutie skutočnosťou, že záznam správy katastra, ktorým vymazal sťažovateľa ako spoluvlastníka predmetnej nehnuteľnosti, nie je rozhodnutím správneho orgánu v zmysle § 244 OSP, a preto nemôže byť predmetom preskúmania súdom v konaní podľa piatej časti druhej hlavy OSP. Podľa najvyššieho súdu išlo o administratívny úkon správy katastra podľa § 34 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý nemal za následok vznik, zmenu alebo zánik práv a povinností, ale takúto zmenu len zaznamenával, čím nevznikajú, nemenia sa ani sa nezrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb.

So závermi, ku ktorým dospel najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 4 SžoKS 60/2005 z 30. júna 2006, sťažovateľ nesúhlasí a jeho právny názor pokladá za nesprávny. Poukazuje na to, že *„v zmysle § 244 ods. 1 O. s. p. v správnom súdnictve preskúmajú súdy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov*

verejnej správy, pričom rozhodnutiami sa podľa ods. 3 rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté“.

Sťažovateľ namieta, že najvyšší súd svojím tvrdením o nepreskúmateľnosti zápisu vo forme záznamu závažným spôsobom zasiahol do základného práva na súdnu ochranu. Najvyšší súd sa totiž ani v najmenšom nezaoberal otázkou, či listiny (na základe ktorých správa katastra zapísala záznam, ktorý sťažovateľ napadol) boli spôsobilé na zápis alebo nie a vo svojom rozhodnutí sa tejto otázke vôbec nevenoval. Pritom podľa názoru sťažovateľa je nesporné, že pokiaľ by bol vykonaný záznam na základe nespôsobilej alebo dokonca neexistujúcej listiny, ktorá by nezodpovedala skutočnostiam, ktoré má osvedčovať, alebo pokiaľ by došlo k chybe pri zápise záznamu na základe spôsobilej listiny, mohlo by to mať za následok priamo vznik, zmenu alebo zánik práv k nehnuteľnostiam. Preto sťažovateľ nesúhlasí so zovšeobecňujúcim záverom odvolacieho súdu, že ide len o administratívny úkon zaznamenávajúci zmenu bez toho, aby tento súd skúmal listiny a okolnosti prípadu, na základe ktorých k záznamu došlo.

Sťažovateľ tvrdí, že najvyšší súd mu odmietol poskytnúť súdnu ochranu tým, že rozhodnutie krajského súdu, ktoré túto ochranu proti nezákonnému postupu správy katastra poskytovalo, zrušil a konanie zastavil. Najvyšší súd navyše svoj postup neodôvodnil, resp. ho odôvodnil nezrozumiteľne a nedostatočne, čo je v priamom rozpore s právom na spravodlivý proces.

Podľa názoru sťažovateľa poskytnutú súdnu ochranu, najmä s ohľadom na jej spravodlivosť a verejnosť, vážne spochybňujú aj chyby rozhodnutí najvyššieho súdu (tak uznesenia sp. zn. 4 SžoKS 60/2005 o zastavení konania, ako aj uznesenia sp. zn. 1 Sžo NS 69/2006 o zamietnutí dovolania) spočívajúce v tom, že obe rozhodnutia neobsahujú žiadne údaje o sudcoch, ktorí vo veci rozhodovali (s výnimkou podpísaných

predsedov senátov). Nastoluje sa tak otázka správneho zloženia súdu, ktorý vo veci rozhodoval, predovšetkým či rozhodoval senát, tak ako to zákon vyžaduje.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vyslovil:

„1. Najvyšší súd SR svojím uznesením č. k. 4 SžoKS 60/2005 zo dňa 30. júna 2006 porušil základné právo sťažovateľa na spravodlivé prejednanie svojej záležitosti nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy SR;

2. zrušuje uznesenie č. k. 4 SžoKS 60/2005 zo dňa 30. júna 2006 a vec vracia Najvyššiemu súdu SR na ďalšie konanie a rozhodnutie;

3. Najvyšší súd SR je povinný nahradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľa na účet jeho právneho zástupcu, Mgr. R. B., advokáta, do 15 dní odo dňa právoplatnosti nálezu.“

Sťažovateľ zároveň navrhuje, aby ústavný súd vydal nasledovné dočasné opatrenie:

„J. J. rod. B., nar. (...), bytom P., sa zakazuje predat', scudziť, zaťažiť, prenajať, darovať, založiť svoj spoluvlastnícky podiel k pozemku, zapísanom na LV č. 1221 Katastrálneho úradu v P., Správa katastra P. - orná pôda o výmere 5.011 m², parcelné číslo 1344/2, katastrálne územie S., obec P., okres P., a to až do právoplatného rozhodnutia Ústavného súdu SR vo veci sťažnosti I., spol. s r. o., so sídlom P., voči uzneseniu Najvyššieho súdu SR č. k. 4 SžoKS 60/2005 zo dňa 30. júna 2006;

Katastrálnemu úradu v P., Správe katastra P. sa zakazuje vykonať zápis zmeny alebo zániku práva k spoluvlastníckemu podielu J. J. ohľadom predmetného pozemku, a to až do právoplatného rozhodnutia Ústavného súdu SR vo veci sťažnosti I., spol. s r. o., so sídlom P., voči uzneseniu Najvyššieho súdu SR č. k. 4 SžoKS 60/2005 zo dňa 30. júna 2006.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej predmetom je tvrdenie sťažovateľa o porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uzneseniami najvyššieho súdu sp. zn. 4 SžoKS 60/2005 z 30. júna 2006 a sp. zn. 1 SžoNS 69/2006 z 29. januára 2007.

Pri posúdení sťažnosti vychádzal ústavný súd z § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavný súd viazaný návrhom. Viazanosť návrhom platí zvlášť pre petit, čo znamená, že ústavný súd rozhoduje o porušení práv a slobôd v rozsahu, ako ho vymedzí sťažovateľ v návrhu na rozhodnutie ústavného súdu.

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že ochrana základných práv a slobôd v konaní pred ústavným súdom je poskytovaná proti konkrétne vymedzeným porušovateľom označených práv a slobôd, ktorí majú právomoc (kompetenciu) konať a rozhodovať o otázkach spojených so základnými právami a slobodami v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy. Je na sťažovateľovi, aby uviedol konkrétny orgán verejnej moci, ktorý

je v jeho veci oprávnený a povinný chrániť základné práva a slobody v rozsahu vymedzenom konkrétnymi všeobecnými záväznými právnymi predpismi - predovšetkým zákonmi, a jeho úkony, ktoré namieta (§ 50 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľ v návrhu na rozhodnutie ústavného súdu v súvislosti s porušením označených základných práv najvyšším súdom namietal jeho rozhodnutie sp. zn. 4 SžoKS 60/2005 z 30. júna 2006. Žiadal ho zrušiť a vrátiť vec najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

Keďže v zmysle § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania (okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone - čo nie je tento prípad), aj pokiaľ ide o označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým sa podľa tvrdenia sťažovateľa porušili základné práva alebo slobody, ústavný súd vec ďalej skúmal a rozhodol o nej len v rozsahu vyplývajúcom z petitu, t. j. v rozsahu, ktorým sa sťažovateľ domáhal vyslovenia porušenia svojich práv uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 SžoKS 60/2005 z 30. júna 2006.

Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že advokát je v zmysle § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky a takto chrániť práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať také účinky, aké podľa zámerov klienta mali vyvolať (mutatis mutandis II. ÚS 133/05), t. j. v danom prípade nebolo a nemohlo byť úlohou ústavného súdu upozorniť sťažovateľa, resp. jeho právneho zástupcu, aby upravil petit sťažnosti tak, aby bolo možné rozhodnúť o jej prijatí na ďalšie konanie.

Podľa ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde jednou z podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie pred ústavným súdom podľa čl. 127 ústavy je podanie sťažnosti v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, ktorým malo byť spôsobené namietané porušenie základného

práva. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pričom zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, III. ÚS 124/04).

Z uvedeného je zrejmé, že sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. III. ÚS 114/03, IV. ÚS 236/03).

Ústavný súd zistil, že uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 SžoKS 60/2005 z 30. júna 2006 nadobudlo právoplatnosť 9. októbra 2006. Sťažnosť sťažovateľa bola podaná na poštovú prepravu 27. apríla 2007 a doručená ústavnému súdu 30. apríla 2007. Z toho vyplýva, že sťažnosť sťažovateľa bola ústavnému súdu doručená zjavne po uplynutí lehoty ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Na základe toho ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu, že bola podaná oneskorene. Za týchto okolností bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa opodstatnenosťou námietok sťažovateľa, ako aj ďalšími jeho požiadavkami na rozhodnutie ústavného súdu (vydanie dočasného opatrenia).

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. mája 2007